

UIT

**NORGES
ARKTISKE
UNIVERSITET**

Norges Geologiske Undersøkelse og Open Access

Seminar for ansatte ved NGU
Trondheim, 29. januar 2015

Jan Erik Frantsvåg
Open access-rådgiver
Universitetsbiblioteket

Litt om meg

- Utdannet innen økonomi, bank og IT
 - I de senere år også dokumentasjonsvitenskap (master)
- 13 års karriere i bank
- 13 år ved administrasjonen ved UiT
 - Økonomi, IT, humanistisk fakultet
- De siste snart 9 år arbeidet med open access ved universitetsbiblioteket
 - Involvert i lokale, nasjonale og internasjonale prosjekter
 - OpenAIRE(plus), Nordbib, RoMEO for Norge, NORA (leder i 3 år)
 - Nasjonale og internasjonale verv
 - CRISStins nasjonale OA-ekspertgruppe
 - DOAJ advisory board
 - SPARC Europe board (chairman)
- Fra og med i år 50 % tidsressurs til å forske på OA
 - Sammen med vår ferske stipendiat

Temaene

- Open access – hva og hvorfor?
 - Krav om OA
 - Finansiørene
- Open access – hvordan?
 - Grønn OA
 - Gull OA
 - Hybrid
- Hindringer for OA
 - IF og tellekantsystemet
- Open access til data

- Så går vi over til å se på konkrete ting rundt NGU og OA

Hva er open access? (OA)

- At (vitenskapelig) innhold gjøres fritt tilgjengelig for hvem som helst
 - som har tilgang til internett
- At alle som kan nå innholdet, også har visse muligheter til gjenbruk uten ytterligere avtaler
 - videredistribusjon
 - bruk i undervisning og forskning (kopiering)
 - videre bruk som f.eks.
 - salg
 - oversettelse
 - informasjonsekstrahering
 - Dette varierer! (på en skala mellom alt og nesten ingenting)
- Berlin-deklarasjonen:
 - All bruk som ikke strider mot lov!

Hvorfor open access?

- Fordelene
 - Når flere lesere og lesergrupper
 - Når forskere som ikke har råd til å betale for tilgang
 - Når næringsliv, forvaltning, skoleverk
 - Når profesjonsutøvere
 - Når allmennheten
 - De som betaler for forskningen som gjøres
 - Dette demokratiserer forskningen
 - og informerer den offentlige debatt
 - Oppfyller deler av samfunnsoppdraget
 - Flere lesere kan lede til flere siteringer
 - Flere forskningsresultat taler i den retningen
 - Ulik effekt i ulike fag
 - Synliggjøre institusjonen
 - Bidra til legitimering av budsjettene

Hvorfor open access? (forts.)

- Kravene
 - Finansierer setter krav om open access
 - Forskningsrådet
 - EU
 - De vil holde tilbake penger om kravet ikke oppfylles
 - Kunnskapsdepartementet
 - Krav i tildelingsbrevet til institusjonene
 - Institusjonene vil bli fulgt opp
 - Stortinget
 - Forskningsmeldingen
 - All offentlig finansiert forskning skal gjøres fritt tilgjengelig
 - » «3.4.2 Prinsipielt mener regjeringen at all forskning som er helt eller delvis offentlig finansiert, skal være åpent tilgjengelig»
 - Den forfatter som har de strengeste kravene må sette premissene
 - Ikke mulig å velge publiseringskanal fritt
 - Kun innenfor rammen av de krav som stilles

OA som infrastruktur

- Innhold blir ikke reelt OA ved at det «legges på internett»
 - Drukner i lavkvalitetsinnhold fra private hjemmesider
- Effektiv OA kun mulig ved å bruke teknologi og konvensjoner som inngår i OA-infrastrukturen
 - oai-pmh: open access initiative protocol for metadata harvesting
 - muliggjør inkludering i andre tjenester -> spredning av innhold
 - forutsetning for inkludering i aggregeringstjenester som er nødvendig for å bli sett
 - NORA (i Norge)
 - DRIVER
 - OpenAIRE (EU)
 - Lisensiering som tillater slik videredistribusjon
 - Creative Commons i ulike varianter
 - Google Scholar
 - inkluderer kun spesifikke nettsteder med faglig innhold
 - f.eks. ikke universitetenes toppdomener
 - men publikasjonsnettsteder under uio, uit osv.
- Gjør det mulig å bli funnet i kvalitetstjenester som brukeren benytter

OA-veier

- To hovedveier:
 - Grønn OA: Egenarkivering
 - Gull OA: Publisering i OA-tidsskrifter
- Et par sideveier
 - Delayed OA: Publikasjoner som blir OA etter en karenstid
 - Hybrid OA: Enkeltartikler i abonnements-tidsskrifter blir frikjøpt og gjort OA

Egenarkivering

- Det at en kopi av en formell publikasjon gjøres tilgjengelig gjennom et vitenarkiv
 - Over 50 % av alle vitenskapelige artikler fra Norge kan gjøres fritt tilgjengelig på denne måten
 - Data fra SHERPA/RoMEO <http://www.sherpa.ac.uk/romeo/>
 - Oftest ikke i den publiserte utgaven, men i en manusversjon
 - Gjennomgående kan forfatterens siste manusversjon, etter fagfelleevaluering gjøres tilgjengelig («final draft post-refereeing», «post-print» – kjært barn ...)
 - Da blir innholdet tilgjengelig for alle, selv om paginering, plassering av illustrasjoner osv. ikke er som ønsket
 - Så lenkes det til den publiserte utgaven slik at de som har råd, får sett den
 - Fullteksten lastes opp til CRISTin for dem som bruker CRISTin
- I tillegg brukes vitenarkivene til tilgjengeliggjøring av materiale som ikke er formelt publisert («gråmateriale»)
 - Masteroppgaver, doktorgradsavhandlinger
 - Rapportserier
 - osv., osv.

Gull OA

- Originalpublisering i tidsskrifter som er fritt tilgjengelige for alle
 - Kan ikke finansieres gjennom abonnement eller annen leserbetaling
 - Alternative finansieringsmodeller, de to hovedmodellene:
 - Institusjonell sponing
 - Institusjonsbaserte tidsskrifter, f.eks. på et universitet eller hos en forening
 - Forfatterbetaling, dvs. at tidsskriftet via forfatteren får betaling for publiseringskostnaden
 - Finansieres som regel av forfatterens institusjon eller finansieringskilden for den aktuelle forskningen
 - Beløpet varierer fra NOK 2000 til NOK 30 000, normalen NOK 10 000–15 000
 - Mange institusjoner har etablert egne fond for å dekke slike kostnader for egne forfattere som ikke kan dekke dette via eksterne finansieringskilder
 - De fleste større institusjoner i UH-sektoren har et slikt fond

Sideveiene

- Delayed OA
 - Dvs. originalpublisering i tidsskrifter som gjør innholdet fritt tilgjengelig etter en viss tid
 - Ofte uklare lisenser
 - Uenighet hvorvidt dette er OA
- Hybrid OA
 - Abonnementstidsskrift (TA) som tillater «frikjøp» av enkeltartikler slik at de blir OA
 - Populært blant forleggerne
 - Sterk skepsis hos institusjonene
 - Begrunnet (?) frykt for at vi betaler dobbelt for samme tjeneste
 - Både abonnement og frikjøp
 - Frikjøp av en slik artikkel koster gjennomgående mer enn det koster å publisere en artikkel i et gull-oa-tidsskrift
 - Standardpris rundt 28 000 NOK (USD 3000 pluss mva.)
 - De færreste norske publiseringsfond dekker slik publisering – UiTs gjør det ikke
 - Forskningsrådets støtteordning for OA-publisering dekker ikke slike kostnader

Status

- Egenarkivering
 - 2500 vitenarkiv globalt
 - Over 50 i Norge
 - De fleste UH-institusjoner, og noen forskningsinstitusjoner, har
 - Det arbeides med løsninger for instituttsektoren
 - Søkbare under ett hos NORA (CRISTin)
<http://www.ub.uio.no/nora/topic.html?siteLanguage=nor>
- Gull OA-tidsskrifter
 - Ca. 10 000 internasjonalt (DOAJ, <http://www.doaj.org/>)
 - Ca. 40 i Norge
 - De fleste tellende i finansieringssystemet
 - Kvaliteten varierer, akkurat som i TA-tidsskriftene
 - De fleste er institusjonsbaserte og gratis for forfatterne
 - De fleste artikler publiseres i kommersielle tidsskrifter som tar seg betalt
 - Problem med useriøse aktører som kun er ute etter betalingen
- De fleste kommersielle abonnementstidsskrifter tilbyr en hybrid-løsning

Open access til data

- Temaet er på dagsorden
- To hovedformål
 - Verifisere forskningen som publiseres
 - Unngå forskningsfuske
 - Gi en bedre diskusjon etter publisering
 - Utnytte innsatsen
 - Vesentlige kostnader knyttet til å skape/fremskaffe data
 - Gjenbruk er viktig – billigere enn å skape de samme data på nytt
 - Andre forskere kan stille andre spørsmål til de samme dataene
 - Mye data har gått tapt i og med forskerens pensjonering eller død ...
- Forskningsdata er heterogene, i motsetning til artikler
 - Ulik størrelse på datasett
 - Ulike behov for metadata

OA til data, forts.

- Krav om OA til forskningsdata er kommet fra finansiører
 - EU Horizon 2020 m.fl.
 - Foreløpig på et utprøvningsstadium
 - Forskningsdata er mer heterogene enn artikler
 - Ulike krav, behov og muligheter i ulike fag
- I noen fag er publisering av data allerede en akseptert norm
- Tidsskrifter begynner å kreve publisering av data
 - Data artikkelen bygger på må publiseres sammen med eller før artikkelen
 - Gjenfinnbare og siterbare
 - Kommersielle tilbydere av lagringstjenester
 - Eks. PLOS ONE, som henviser til Dryad for lagring
 - Dryad: USD 85 (pluss mva.)
- Zenodo et alternativ, kanskje også Figshare
- Noe småskala forsøksvirksomhet i Norge

UIT

**NORGES
ARKTISKE
UNIVERSITET**

Hindringer for open access

uit.no

19.01.20
15

Det er et stykke vei igjen å gå ...

- Motstand?
 - Nei, få motstandere
- Likegyldighet!
 - Skjønner ikke poenget
 - Har ikke lest kontrakten og kjenner ikke kravene der
 - Hva Storting og departement sier er ikke så viktig ...
- Kunnskapsmangel
 - Mange vet ikke hva OA er for noe, eller hvordan man kan oppnå OA
- Manglende infrastruktur
 - Utenfor UH-sektoren
- Mangel på gode kanaler
 - Relevant i en del fag, men ikke i alle
- Tellekantsystemet og IF

Kostnadssiden

- Ca. 70 % av tidsskriftene tar seg ikke betalt for publiseringen
- Men det kan koste penger å publisere i OA-tidsskrifter
 - Mange tar seg betalt via forfatterne
- Dilemma:
 - Publisere gratis i et tradisjonelt tidsskrift
 - Dette er dyrt for forskningen
 - Eller finne midler til å betale for å publisere en artikkel
 - Dette er rimeligere for forskningen
- Om man ikke har finansieringsordninger må det tas over forskerens driftsmidler
 - Noen forskere må betale av egen lomme
- Heldigvis har mange institusjoner nå fått publiseringsfond som avlaster forskernes budsjetter
- Og de fleste finansiører tillater at man budsjetterer med og belaster slike kostnader

Tellekantsystemet som hindring

- Forskere oppmuntres via finansieringssystemet til å publisere på nivå 2
 - I tillegg til den faglige prestisjen det medfører å publisere i anerkjente tidsskrifter
 - Det finnes få nivå 2-tidsskrifter som er OA
 - Drøyt 30 ved siste telling – ingen i geologi
 - De færreste nivå 2-tidsskrifter er yngre enn 1976 – de færreste OA-tidsskrifter er eldre enn 2000
 - Utgjør 1 % av OA-tidsskriftene, 10 % av ordinære tidsskrifter
 - Det blir med andre dyrt for forskerne å velge OA – mindre uttelling
- Finansieringsutvalget foreslår egentlig et nytt nivå 3, som i praksis kun er tilgjengelig for deler av Forsknings-Norge
 - Neppe noe OA-tidsskrift på nivå 3

Impact factor som hindring

- Impact Factor (IF) tilbes i mange fagmiljøer
 - Ikke der publikasjonene i stor grad ikke indekseres (humaniora, samfunnsfag)
 - Hva IF er og hvordan IF fungerer, er i liten grad forstått
 - Selv ikke blant tilhengerne
 - Religiøse overtoner? ...
- De færreste tidsskrift har IF
 - Må være sitert og ha et volum for å komme i betraktning
 - De fleste blir ikke «tatt inn i varmen»
 - Først i sitt 4. år kan et tidsskrift ha en IF
 - Det følger av hvordan IF beregnes
- Men i mange situasjoner blir IF til tidsskriftet brukt som et mål på kvaliteten til det som er blitt publisert i tidsskriftet
 - Det gir prestisje å publisere i et tidsskrift som har høy IF

På tross av at ...

- IF har mange feilkilder og mangler
- Ikke er konsistent og reproduserbart
- Er manipulerbart
 - Populær sport blant utgivere og redaktører!
- Og det beviselig er liten eller ingen sammenheng mellom den enkelte artikkels siteringstall og tidsskriftets IF
 - IF er et gjennomsnitt i en ekstremt skjev fordeling
 - Det er grunnleggende statistikkunnskap at man ikke benytter gjennomsnitt i en slik fordeling
 - Medianen er ofte svært mye lavere enn IF
 - IF sterkt påvirket av ekstreme verdier for enkeltartikler
 - Typetallet er normalt 0 for de aller fleste tidsskrifter
 - IF nå (2014) gjelder siteringer til artikler fra 2011 og 2012
 - Artikler publisert før 2011 eller etter 2013 har ikke engang en homeopatisk sammenheng med IF – de inngår ikke i beregningen

Men ...

- IF brukes i branding og markedsføring av tidsskrifter
 - Her sliter mange OA-tidsskrifter som er nye
 - Og Matteus-prinsippet gjelder: Til den som har, skal det gis ...
- IF brukes til evaluering av prosjektsøknader, ved tilsetninger, ved opprykkssøknader
 - På tross av at IF ikke er laget for dette, og heller ikke er egnet
 - Men forfatterne må tute med de ulver som er ute
- Lyspunkt:
 - RCUK (Research Councils UK) og Wellcome Trust (UK) har publisert utsagn om at de ikke vil bruke IF ved evaluering av prosjektsøknader
 - The San Francisco Declaration on Research Assessment (DORA) <http://am.ascb.org/dora/> er et initiativ for å redusere bruken av IF

UIT

**NORGES
ARKTISKE
UNIVERSITET**

OA og NGU/geologifaget

uit.no

19.01.20
15

Hva kan NGU gjøre for å få mer OA?

- Gull OA
- Egenarkivering
 - Eget arkiv?
- Egne publikasjoner
 - Lisensiering
 - Sherpa/RoMEO
 - Publiseringssløsning
- Finansiering av gull-OA for egne forfattere
- Forskningsdata
 - Kartdata?

Gull OA og geologifaget?

- Et distansert forhold?
- Har ikke nasjonale tall – vanskelig å finne
 - Geologifaget i Tromsø har publisert noen få Gull OA-artikler i 2013
 - NGUs årsrapport 2013 nevner noen OA-artikler
- Finnes ingen nivå-2 OA-tidsskrifter innen geologi
 - Geologer vil publisere på nivå 2
 - Maksimere inntekter og prestisje
 - Ca. 60 på nivå 1 innen Geofag
 - En del på uaktuelle språk (kanskje)

Tidsskrifter/serier:

Nivå	Tittel
1	Ocean Science
1	Hydrology and Earth System Sciences
1	Annales Societatis Geologorum Poloniae
1	Revista Geológica de Chile
1	Norsk Geologisk Tidsskrift
1	Advances in Geosciences
1	Acta Palaeontologica Polonica
1	Atmósfera
1	Atmospheric Chemistry And Physics
1	Carnets de Géologie
1	Chishitsugaku zasshi
1	Geodiversitas
1	Geochemical Transactions
1	Journal of caves and karst studies
1	Natural hazards and earth system sciences
1	Oceanologia
1	Oceanus (Woods Hole)
1	Proceedings of the Indian Academy of Sciences, Earth and Planetary Sciences
1	International Journal of Speleology
1	Bulletin of Geosciences
1	The Cryosphere
1	Acta geologica Polonica
1	Acta Montanistica Slovaca
1	Anuário do Instituto de Geociências
1	Boletim de Ciências Geodésicas
1	Boletín de la Sociedad Geológica Mexicana
1	Carbon Balance and Management
1	CLIMEP : Climatologia e Estudos da Paisagem
1	Climate of the Past Discussions
1	E-Journal of Severe Storms Meteorology

Sider:

1 - 2 - 3

Hvorfor er det slik – og hva gjør vi?

- Litt vanskelig å si
 - Men tradisjoner har trolig noe å si
 - Geologi ikke så veldig kommersielt interessant for utgiverne
 - Kommersiell Gull OA mest vanlig i biofag og medisin/helsefag
- Bildet er ikke helsvart – en del publisering skjer utenfor de rene geologitidsskriftene
 - Der kan det være muligheter for OA
- Det er egenarkiveringen det ligger til rette for å gjøre noe med på kort sikt!
 - Oppfølging av den enkelte forsker er nødvendig
 - Arbeid på detaljnivå

Egenarkivering

- Å gjøre en kopi av en formelt publisert artikkel allment tilgjengelig via et vitenarkiv
 - Institusjonelt: Et arkiv som tilhører/brukes av en enkelt institusjon for institusjonens produksjon
 - Fagspesifikt: Et (internasjonalt) arkiv for et spesifikt fagområde. f.eks.
 - RePEc for økonomi
 - ArXiv for fysikk og en del andre realfag
 - Se http://www.openaccesspublishing.org/repositories/Subject_Repositories.pdf
 - Generelt
 - Zenodo <http://zenodo.org/> EU og CERN står bak
- De fleste utgivere som tillater egenarkivering, tillater det på forskernes private hjemmesider og i institusjonelle vitenarkiver
 - Private sider er ikke interessante i denne sammenhengen
 - NGU må vurdere å skaffe seg et eget vitenarkiv for å kunne egenarkivere
 - Zenodo kan være et alternativ, men dekkes det av utgivers tillatelser?

Hva slags data har vi å jobbe med?

- Oversikter over hva de ansatte faktisk har publisert i ulike tidsskrifter de seneste år
 - God oversikt på NGUs nettside
 - Gir ikke informasjon om fremtiden, men gir indikasjoner
- I Sherpa/Romeo finner man tidsskriftenes policyer for egenarkivering
 - <http://www.sherpa.ac.uk/romeo/search.php>
 - Den autoritative databasen på området
- DOAJ viser OA-tidsskrifter <http://doaj.org/>
- NSD viser kvalitetsnivå <https://dbh.nsd.uib.no/publiseringskanaler/Forside>
- På basis av dette kan man lage seg en oversikt som viser hvilke tidsskrifter som er «gode», «middels» og «dårlige»
 - Finnes det info i Sherpa/Romeo? – hvis ikke, er det farlig!
 - Kan man egenarkivere?
 - Finnes det en hybrid-mulighet? – da kan man betale seg ut av trøbbel ...

Utdrag fra publiseringsoversikten

Tidsskrift	ISSN	NSD	OA	Hybrid/OA	Egenark	PDF	Utgiver	Kommentar
Journal of Geodynamics	0264-3707	1	Nei	Ja	Grønn	Nei	Elsevier	
Geosphere	1553-040X	1	Nei	Ja	Grønn 12 mnd	Nei	Geological Society of America	
Precambrian Research	0301-9268	1	Nei	Ja	Grønn	Nei	Elsevier	
Journal of Metamorphic Geology	0263-4929	1	Nei	Ja	Grønn 12 mnd	Nei	Wiley	
Mineralogy and Petrology	0930-0708	1	Nei	Ja	Grønn 12 mnd	Nei	Springer	
Lithosphere	1941-8264	1	Nei	Ja	Grønn 12 mnd	Nei	Geological Society of America	
Chemical Geology	0009-2541	1	Nei	Ja	Grønn	Nei	Elsevier	
Tectonics	0278-7407	2	Nei	Ja	Grønn	Etter 6 mnd i vitenarkiv	American Geophysical Union	Noe uklar
Solid Earth	1869-9510	1	Ja	Nei	Grønn	Ja	European Geosciences Union	CC BY
Terra Nova	0954-4879	1	Nei	Ja	Grønn 12 mnd	Nei	Wiley	
Gondwana Research	1342-937X	1	Nei	Ja	Grønn	Nei	Elsevier	
Applied Geochemistry	0883-2927	1	Nei	Ja	Grønn	Nei	Elsevier	
Quaternary Science Reviews	0277-3791	2	Nei	Ja	Grønn	Nei	Elsevier	
Boreas	0300-9483	2	Nei	Ja	Grønn 12 mnd	Nei	Wiley	
PLOS ONE	1932-6203	1	Ja	Nei	Grønn	Ja	Public Library of Science	
Geology	0091-7613	2	Nei	Ja	Grønn 12 mnd	Nei	Geological Society of America	
Marine Geology	0025-3227	1	Nei	Ja	Grønn	Nei	Elsevier	
Biogeosciences	1726-4170	1	Ja	Nei	Grønn	Ja	European Geosciences Union	CC BY
Marine and Petroleum Geology	0264-8172	1	Nei	Ja	Grønn	Nei	Elsevier	
Lithos	0024-4937	2	Nei	Ja	Grønn	Nei	Elsevier	
Earth Surface Processes and Landforms	0197-9337	1	Nei	Ja	Grønn 12 mnd	Nei	Wiley	
Tectonophysics	0040-1951	1	Nei	Ja	Grønn	Nei	Elsevier	
Norwegian Journal of Geology	0029-196X	1	I flg. DOAJ	Nei?	?	?	Norsk Geologisk Forening	Ikke i Sherpa/Romeo

Hva kan vi bruke dette til?

- Oppfølging for å sikre at forskerne egenarkiverer det som kan egenarkiveres
 - Sende e-post til alle som har publisert,
 - med informasjon om at de ev. kan egenarkivere
 - hva de kan egenarkivere
 - og hvordan det gjøres
- Følge opp hvor forskerne publiserer og rådgi dem mht. ev. konflikter med finansiørenes policyer
 - Sjekk gjerne artiklene for info om finansiering
- Rådgi forskerne mht. valg av publiseringskanal
 - Spesielt hva angår krav fra finansiørene
- La oss se på listen over geologitidsskriftene:

Elsevier

- Grønn i institusjonelt arkiv eller Arxiv – men bare dersom du ikke må!
 - Må du, kan du ikke – ikke uten en egen avtale med Elsevier
 - Gjelder både policyer fra egen institusjon og finansiør-policyer
 - Og får du en avtale, vil embargo være lengre enn finansiørene tillater
- OA vil da koste USD 3000 pluss mva. per artikkel

Tidsskrift	ISSN	NSD	OA	Hybrid/OA	Egenark	PDF	Utgiver
Journal of Geodynamics	0264-3707	1	Nei	Ja	Grønn	Nei	Elsevier
Precambrian Research	0301-9268	1	Nei	Ja	Grønn	Nei	Elsevier
Chemical Geology	0009-2541	1	Nei	Ja	Grønn	Nei	Elsevier
Gondwana Research	1342-937X	1	Nei	Ja	Grønn	Nei	Elsevier
Applied Geochemistry	0883-2927	1	Nei	Ja	Grønn	Nei	Elsevier
Quaternary Science Reviews	0277-3791	2	Nei	Ja	Grønn	Nei	Elsevier
Marine Geology	0025-3227	1	Nei	Ja	Grønn	Nei	Elsevier
Marine and Petroleum Geology	0264-8172	1	Nei	Ja	Grønn	Nei	Elsevier
Lithos	0024-4937	2	Nei	Ja	Grønn	Nei	Elsevier
Tectonophysics	0040-1951	1	Nei	Ja	Grønn	Nei	Elsevier

Wiley

- Ser OK ut
 - Men bare om du har eget vitenarkiv eller kan bruke ArXiv eller AgEcon
 - «On author's personal website, institutional repositories, arXiv, AgEcon, PhilPapers, PubMed Central, RePEc or Social Science Research Network»

Tidsskrift	ISSN	NSD	OA	Hybrid/OA	Egenark	PDF	Utgiver
Journal of Metamorphic Geology	0263-4929	1	Nei	Ja	Grønn 12 mnd	Nei	Wiley
Terra Nova	0954-4879	1	Nei	Ja	Grønn 12 mnd	Nei	Wiley
Boreas	0300-9483	2	Nei	Ja	Grønn 12 mnd	Nei	Wiley
Earth Surface Processes and Landforms	0197-9337	1	Nei	Ja	Grønn 12 mnd	Nei	Wiley

Blanda, men kanskje (?) gode, drops

- Gjennomgående OK
- 3 er OA-tidsskrifter
 - Bruker CC BY-lisens
- Grønn etter 12 mnd vil kunne være OK
 - Men ikke for alle finansiører, noen krever maks 6 mnd for slike fag
- Tectonics ikke helt klar, men tillater publisert PDF etter 6 mnd
- Springer tillater egenarkivering etter 12 mnd, tidligere på privat hjemmeside

Tidsskrift	ISSN	NSD	OA	Hybrid/OA	Egenark	PDF	Utgiver	Kommentar
Tectonics	0278-7407	2	Nei	Ja	Grønn	Etter 6 mnd	American Geophysical Union	Noe uklar
Solid Earth	1869-9510	1	Ja	Nei	Grønn	Ja	European Geosciences Union	CC BY
Biogeosciences	1726-4170	1	Ja	Nei	Grønn	Ja	European Geosciences Union	CC BY
Geosphere	1553-040X	1	Nei	Ja	Grønn 12 mnd	Nei	Geological Society of America	
Lithosphere	1941-8264	1	Nei	Ja	Grønn 12 mnd	Nei	Geological Society of America	
Geology	0091-7613	2	Nei	Ja	Grønn 12 mnd	Nei	Geological Society of America	
PLOS ONE	1932-6203	1	Ja	Nei	Grønn	Ja	Public Library of Science	CC BY
Mineralogy and Petrology	0930-0708	1	Nei	Ja	Grønn 12 mnd	Nei	Springer	

Og dette bør p.t. unngås

- Her bør man sørge for å skaffe informasjon fra, og få inn i Sherpa/RoMEO
 - inntil det skjer, vet man ikke om man kan tilfredsstillere kravene
 - men som institusjonsmedlem har man vel påvirkningskraft?

Tidsskrift	ISSN	NSD	OA	Hybrid/OA	Egenark	PDF	Utgiver	Kommentar
Norwegian Journal of Geology	0029-196X	1	Iflg. DOAJ	Nei?	?	?	Norsk Geologisk Forening	Ikke i Sherpa/Romeo

Eget vitenarkiv?

- Har en kostnadsside
- Alternativene
 - BIBSYS Brage (norsk tjeneste)
 - Open Repositories (britisk tjeneste)
 - finnes trolig flere internasjonale tjenester om man leter
 - Drive arkiv selv er IKKE et alternativ
 - Langt dyrere enn noen av alternativene
- Fordelene er at man kan utnytte egenarkiveringsmulighetene
 - Kan også benyttes for de interne rapportseriene
- Kommer inn i OA-varmen i motsetning til hjemmesidene
 - Økt spredning
- Kan lettere bli indeksert i Google Scholar

Medforfattere

- Alle forfattere på en artikkel må akseptere at artikkelen egenarkiveres
 - Ikke 100 % korrekt, men et utgangspunkt
 - Alle forfattere har ikke nødvendigvis opphavsrett
- Kan være vanskelig å få tillatelse i ettertid
 - Kan sende ut e-post med en klausul om at man anser det for aksept om man ikke hører noe
 - Juridisk tvilsom, men dokumenterer at man har forsøkt
- Når man får en forespørsel om å samarbeide om et prosjekt/en artikkel bør man ha følgende forbehold med i sitt positive svar:
 - «under forutsetning av at jeg kan egenarkivere alle publikasjoner fra prosjektet»

NGUs egne publikasjoner

- Ligger på nett, så langt jeg kan se
- Indekseres primært av Google, og ikke av tjenester for spesialiserte lesere
- Har ingen lisens, så langt jeg kan se. Ikke en gang en copyright-notis
 - Bør vurdere bruk av CC BY, som vil gi økte muligheter for distribusjon
 - Og gi brukere mulighet til gjenbruk av hele eller deler av innholdet
 - F.eks. til å skrive ut og bruke i administrasjon eller undervisning
 - Se <http://creativecommons.org/> for informasjon om CC-lisensene
 - Internasjonale og standardiserte
 - Oversatt til en lang rekke språk
 - Implementert rett er de menneskelesbare, maskinlesbare og juristlesbare
- Og man bør forsøke å få informasjon om hva man tillater mht. egenarkivering inn i Sherpa/RoMEO
 - <http://www.sherpa.ac.uk/romeoupdate.php?la=en&fIDnum=|&mode=simple>

Egen publiseringsløsning?

- Open Journals System fra PKP (The Public Knowledge Project)
 - Gratis programvare
 - Brukes av rundt 6000 tidsskrifter, også mellomstore kommersielle utgivere
- Kan driftes selv (frarådes) eller kjøpes som tjeneste, bl.a. fra PKP
 - «Gratis» er anskaffelsen, ikke driften!
- Gir mulighet til å publisere tidsskrifter, skriftserier mv. innenfor en OA-struktur
 - OAI-PMH-standarden
 - Bruk av DOI
 - Vitenskapelige serier kan også indekseres via DOAJ (Directory of Open Access Journals)

Finansiering av Gull OA

- Publiseringfond?
 - Krever at det finnes «frie» midler
 - Vanskelig å vite noe om etterspørselen
- Forskningsrådet
 - Refunderer etter søknad inntil 50 % av slike utgifter, etter visse kriterier
 - Ikke hybrid!
 - Forutsetter at slike utgifter i løpet av 5 år er innkalkulert i overheadsatsene som benyttes i prosjektrengskapene, slik at støtten kan bortfalle
- Første bud: Budsjettere slike kostnader inn i prosjektsøknader!

Forskningsdata

- Hvilke data har man
 - Hvilke egenskaper har de
 - Hvilke metadata trenger man
 - Er en god og strukturert beskrivelse tilgjengelig
 - Hvilke beskyttelses- og tilbakeholdelsesbehov har man egentlig
- Finnes det noen andre som har løsninger
 - Samarbeid sparer penger!
- Dataverse <http://thedata.org/book/features> kan være en løsning?
 - Eks. TROLLing <http://opendata.uit.no/dvn/dv/trolling>
- I tillegg til rådata:
 - Kartdata? fra ulike GIS-systemer

Oversikt over fagfellevirksomhet

- Lite dokumentert så langt
 - Men en viktig del av publiseringsprosessen
 - Som mange bruker mye tid på
- Publons <https://publons.com/>
 - En mulighet for å registrere
 - og få verifisert sin fagfellevirksomhet
 - Gir enkle oversikter for den enkelte
- Dokumenterer hvem som bidrar mye
 - Og, kanskje, hvem som ikke gjør det ...

The Munin Conference

- Den årlige konferansen om vitenskapelig publisering ved UB Tromsø, oftest med en OA-vinkling
- Årets konferanse, den tiende, går av stabelen i slutten av november 2015
 - Foredragsholderne kommer oftest fra hele Europa – eller endog lenger borte fra – så alt foregår på engelsk
 - Mange påmeldte fra utenfor Norge: Norden og det øvrige Europa
- Programmet er under arbeid
- Følg oss på Facebook <https://www.facebook.com/TheMuninConference> eller på Twitter <https://twitter.com/MuninConf> og bli informert etter hvert som detaljene blir klare

Lenker

- Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities 2003 <http://oa.mpg.de/berlin-prozess/berliner-erklarung/>
- SHERPA/RoMEO <http://www.sherpa.ac.uk/romeo/>
- NSD <https://dbh.nsd.uib.no/publiseringskanaler/Forside>
- RCUK om ikke-bruk av IF
<http://www.rcuk.ac.uk/RCUK-prod/assets/documents/documents/RCUKOpenAccessPolicy.pdf>
- Wellcome Trust om ikke-bruk av IF
<http://www.wellcome.ac.uk/About-us/Policy/Policy-and-position-statements/WTD002766.htm>
- Min blogg – innlegg om IF <http://tinyurl.com/m4kgoxg>
- The San Francisco Declaration on Research Assessment (DORA)
<http://am.ascb.org/dora/>
- Dryad <http://datadryad.org/>
- Zenodo <http://zenodo.org/>
- Figshare <http://figshare.com/>
- Publons <https://publons.com/>

UIT

NORGES
ARKTISKE
UNIVERSITET

Spørsmål?

Kontakt meg gjerne!

Jan Erik Frantsvåg

jan.e.frantsvag@uit.no

77 64 49 50 / 995 06 207

